

У ексклузивном интервјуу за “Нову” Кристофер Хил, амбасадор Сједињених Америчких Држава у Србији, рекао је да разуме фрустрације Срба с Косова и Метохије, али да је време да уклоне барикаде. Говорећи о Заједници српских општина, Хил је рекао да је реч обавези Приштине и да није питање да ли ће она бити формирана или не, већ како ће функционисати и на који начин ће бити имплементирана.

За Кристофера Хила, искусног дипломату, не може се рећи да је обичан амбасадор. Његово богато дипломатско искуство, претходни боравак на Балкану, као и чињеница да га је председник САД Џозеф Бајден активирао из пензије био је сигнал да најмоћнија држава на свету планира активно да се укључи у решавање отворених питања у овом делу Европе. Најутицајнији амбасадор у Београду од Џорџа Кенана, како га многи описују, у разговору за “Нову” говорио је о актуелној кризи на Косову, преговорима Београда и Приштине, али и о економским везама Србије и Америке.

Председник Вучић окривио је практично читаву међународну заједницу због забране патријарху Порфирију да посети Косово. Како ви видите ову ситуацију?

Пре свега, мислим да је важно за српску заједницу да може да види патријарха. Мислим да је то нешто основно – за религијске слободе тамо. Мислим да нећете наћи никога у међународној заједници ко се противи његовог праву да уђе на Косово и да се састане са верницима. То је наш став и надам се да се ово неће поновити.

Борбена готовост Војске Србије је подигнута на највиши ниво, артиљерија је на административној линији близу прелаза Јаринџ. Како вам све ово изгледа? Постоји ли могућност продубљена кризе и оружаног конфликта?

Ово питање захтева политичко решење. Политичко решење могуће је пронаћи кроз процес дијалога и то је у нашем фокусу. Ми морамо да дођемо до тачке где ћемо да смиримо ситуацију и да се бавимо политичким питањима која је неопходно решити. То је нешто што сви покушавају да ураде и ја се надам да ћемо бити успешни у томе.

Председник Вучић рекао је да ће барикаде бити уклоњене тек кад Приштина формира Заједница српских општина. С друге стране, Курти прети да ће барикаде силом бити уклоњене и да не искључује могућност да буде жртва. Имајући све то у виду, чему смо ближи – конфликту или договору Београда и Приштине?

Ми разумемо фрустрације српске заједнице на Косову. Разумем да те фрустрације се нису појавиле тек пре неколико дана и да постоје већ неко време. На крају крајева, српска заједница је на Косову вековима и имају право да знају каква је њихова будућност. И управо о томе се ради кад говоримо о овом политичком дијалогу – да се потрудимо да српска заједница живи у својим домовима на Косову и да се осећају добро у својим домовима. Што се тиче барикада, оне су очигледно проблем. Посматрано са тачке гледишта српске заједнице, ово је за многе од њих протест. Желим да кажем да смо разумели због чега су то учинили и да смо их чули, али мислим да је време да људи, који су поставили те барикаде – да их уклоне. Надам се да ће бити спремни да, што пре могуће, уклоне те барикаде.

Кад очекујете да буде потписан споразум између Београда и Приштине?

Нисам баш добар у предвиђању будућности. Имам довољно потешкоћа да објасним прошлост. Надам се да ће се то десити што пре је могуће. Али надам се што пре. Надам се да ће људи који су поставили барикаде да исте те барикаде уклоне и да ће наставити са политичким процесом, са смањеним тензијама, мирнијом ситуацијом, како бисмо могли да решимо питања која су веома важна. На пример, како ће функционисати Заједница српских општина. Господин Ескобар (Габријел Ескобар специјални изасланик САД за Западни Балкан) рекао врло јасно да ће се то догодити, да је то договорено раније и то остаје услов. Сад није питање да ли ће бити или не Заједнице српских општина, већ како ће она функционисати и како ће она бити имплементирана.

А какве би биле последице уколико се не уклоне барикаде са севера Косова?

То је хипотетичко питање. Верујем да је поента испуњена и да је време да људи, који су поставили барикаде, исте те барикаде и уклоне.

Да ли Вашингтон има механизме да натера Куртија да формира Заједницу српских општина?

Заједница српских општина је већ договорена и она је обавеза. Сад се бавимо питање како она да се имплементира. И не мислим само да је у реду њу формирати, већ мислим да је то логично. Мислим да је логика најснажнији механизам.

Шта мислите зашто људи из Србије и с Косова не користе логику у довољној мери у овом тренутку?

Понекад је тешко доћи до договора у време када је пуно тензија на терену, али верујем да ће доћи до договора како да ово урадимо. Ја мислим да ће до тога доћи, само ће трајати дуже од онога што бих ја волео да видим.

На једној од телевизија са националном фреквенцијом речено је да је председник Србије добио ултиматум од земаља Квинте да уклони барикаде и да ће, уколико то не учини, Куртију ће бити дозвољено да их уклони силом. Да ли сте упознати са тим?

Чуо сам те приче, али не, није ми то познато. Ја сам један од амбасадора у Београду који је представник Квинте, али нисам упознат са таквим ултиматумом. Питали сте ме шта мислим о барикадама, рекао сам да разумем зашто су тамо, али мислим да је сад тренутак за оне који су их поставили да их уклоне.

Да ли је реално да се питање Косова реши у години која следи?

Не знам шта ће догодити. Очигледно је то на представницима власти у Београду и Приштини, али то је и на преговарачима и како ће се приступити питањима. Волео бих да видим споразум на који ниједна страна није присиљена, већ да обе стране виде његову логику. Волео бих да видим споразум који остварен у контексту постизања много бољих билатералних односа, али и регионалних односа. Једна од ствари које се морају спровести на Балкану је да различите државе схвате да имају заједничке интересе и да почну да раде на њиховом истраживању. Мислим да Отворени Балкан томе доприноси и надам се да ће Отворени Балкан имати своју улогу у постизању евентуалног споразуму. Као дипломата, гледам напред и сматрам да је логично да се ситуација смири, да се пронађе оно око чега се људи слажу и да се ради на томе. Неопходно је постарати се да то буде учињено у контексту региона који се уједињује региона који развија обрасце сарадње, јер када говоримо о проширењу Европске уније они би желели да виде да земље имају сарадњу са својим суседима. Европска унија би желела пре да види Србију као чланицу него земљу која је ван ЕУ.

Колико ће дуго Запад толерисати Вучићево одбијање да уведе санкције Руској Федерацији. Очигледно не постоје консеквенце. Који је разлог за то? Да ли то има везе са причом око статуса Косова?

Не мислим да питање санкција Русији повезано са ситуацијом око Косова. Ако причате са било ким из Европске уније, видећете да они веома напорно раде на томе да ставе до знања Русији да ова агресија не може да потраје. Они су храбро донели одлуке које се односе на санкције, а САД и те како подржавају ове санкције. Надам се да ће свака држава схватити да морамо да будемо уједињени. Морамо бити уједињени у вршењу

притиска на Русију. Никад у свом животу нисам видео агресију попут ове коју је Русија извршила. Нечувено је оно што су урадили својим комшијама, не постоји оправдање за то и Русија мора да се склони од Украјине. С моје тачке гледишта, ми би требало да наставимо да вршимо што јачи притисак на Русију, укључујући и кроз санкције. Председник Бајден у више наврата је рекао, кад би га питали колико ће дуго подржавати Украјину, одговарао прилично јасно: “Колико год је потребно”.

Током недавне посете Бакуу, председник Вучић рекао је да је Запад изгубио поверење Србије. Да ли таква изјава заправо најаву да се Србија приближава Русији или Кини?

Морате питати председника Вучића шта је мислио под тим. Оно што ја могу да вам кажем то је да су многи Срби забринути због времена које је протекло на путу ка Европској унији. У питању је веома дуг период и мислим да можете разумети фрустрацију. Али не мислим да би требало градити фрустрације на стварима које се односе на ваше интересе, а мислим да је веома јасно шта је интерес Србије – она мора да се креће према Западу. Постоји реална нада да ће, уколико настави да се креће према Западу, наставити и да развија своју економију. Србија је направила много у оквиру своје економије и то је заслуга свих грађана Србије који су имали улогу у томе. Мислим да Србија треба да се придружи Европској унији и мислим да би ЕУ требало да покуша да убрза темпо (придруживања). Потпуно разумем Србе кад кажу да су фрустрирани спорашћу, али то не сме да утиче на правац. Србија нема где другде да иде, Србија би требало да иде на Запад и мислим да велики број људи у овој земљи то разуме.

Кад говоримо о Србима, да ли ће се ускоро још неко од наших грађана наћи на “црној листи” санкција Министарства финансија САД?

Не знам. Не учествујем у прављењу те листе, али ћу рећи да је свуда много корупције. Нећу рећи да је то случај само на Балкану, али настојања да се изборите са корупцијом, да се постарате да људи буду одговорни, то је добар корак.

Многе земље имају овакве листе, какве имамо и ми. Мислим да то говори у прилог чињенице да све државе, укључујући и САД, морају да раде на борби против корупције како бисмо је учинили што мањом и како би људи могли да наставе са својим животима и да имају једнаке услове.

А како вам делује борба Србије против корупције?

Једна од најтежих борби је борба против корупције. То говори о потреби да имате снажне институције, неретко се корупција је одлика слабих институција, институција које не могу да функционишу адекватно. Мислим да сви треба да се бавимо овим питањем. Свакако да Србија мора да учини више, али искрено много држава мора да уради више. Ово није једноставан процес, али се мора спровести. Корупција поткопава осећај правичности, а друштву мора да преовладава осећај правичности. Дакле, све државе морају да учине више, укључујући и Србију.

Какав је на вас утисак оставила српска политичка сцена?

Ја нисам део тога. Ја сам страни дипломата који даје све од себе да разуме шта се догађа. Живахна је, нарочито волим да гледам дебате у Скупштини Србије, оне су прилично живахне. Мислим да политички систем најбоље функционише кад имате различите тачке гледишта и дођете до договора. То није лако, моја држава није пример по овом питању. Ми имамо доста неслагања и делује да не можемо да се договоримо. Мислим да Србија на правом путу и да разуме да је предуслов за успех да имате различите тачке гледишта и да те различите тачке гледишта донесете на, како ми то називамо, тржиште идеја. Не мешам се у унутрашњу политику Србије, чак се не мешам ни у унутрашњу политику моје државе, тако да то нећу чинити ни сад.

Ипак, морамо да вас питамо како вам делује српска опозиције?

Не гласам овде. Мислим да је то питање прикладније гласачима у Србији. Није мој посао да бирам политичаре, мој посао је да радим с њима и да видимо на који начин можемо да подигнемо на виши ниво српско-америчке односе.

Како оцењујете сарадњу са председником Вучићем?

Он је председник ове државе и ценим што имам прилику да радим са председником и да покушавамо да решавамо проблеме. Веома сам поносан на однос који имамо и која нас је довео до тога да решавамо проблеме у обостраном интересу.

Шта мислите о његовој изјави да га Запад може сменити кад год то пожели?

Ми се не бавимо сменом политичких лидера у Србији. То је на гласачима у Србији да одлуче.

Чули смо да је Бехтел заинтересован да улаже у енергетски систем у Србији. Да ли је то тачно?

Бехтел је огромна инжењерска фирма из Америке. Они се баве бројним пословима у читавом свету, ангажовани су на бројним инфраструктурним пројектима. Они су ангажовани на изградњи аутопута у Србији – Моравски коридор. То ће бити технолошки напредан аутопут. Моћи ћете, на пример, да користите интернет у аутомобилу док се возите. Бехтел је веома познат и мислим да је Бехтел заинтересован да буде део решења кад је реч о енергетским потребама Србије. Србија има значајне потребе, а Америка има много решења у оквиру зелене енергије. Искрено, много више бих волео да одлазим у Владу Србије и да тамо не разговара о Косову, већ да разговарамо о интересима Америке да инвестира у зелену будућност Србије. Србија је велика држава у поређењу са државама у окружењу. Знаш да су многи забринуте због демографије, али је ту ситуација заправо боља него у многим другим државама. Мислим да могућност да САД буде део српске економске будућности је добро за обе земље. Ако то укључује и ангажовање компаније попут Бехтела, то је, што се мене тиче, одлично.

Да ли је долазак америчких компанија које се баве производњом батерија за електрична аутомобиле и производњом самих електричних аутомобила условљено почетком ископавања литијума у Србији?

Кад сте међу свега неколико држава у свету које поседују литијум, желите да повежете ту производњу са зеленом будућношћу. Свака држава жели зелену будућност, али не може свака држава да произведе основни елемент зелене будућности, који неретко литијум и литијумске батерије. САД су заинтересоване да виде одлуке које ће Србија

донети у том погледу. Јасно је да не можете да имате одлуке које су базиране на идејама зелене будућности, а онда стварате проблеме на пољу заштите животне средине. Не желите да стварате еколошке проблеме, већ желите да идете даље са употребом зелене енергије. Мислим да постоји консензус у овој земљи о потреби да се то учини.

О односу са председником САД

У каквим сте односима са председником Бајденом?

Познајем председника Бајдена већ дужи низ година. Он је би у Сенату, а ја сам тамо одлазио да говорим, на пример о Северној Кореји и Ираку. Председник Бајден, кад је био заменик председника, долазио је пет пута у Ирак док сам ја тамо био амбасадор, тако да сам имао много прилика да будем с њим. Кад сам напустио дипломатску службу и пре него што сам се вратио и преузео ово узбудљиво задужење у Србији, био сам на Универзитету Колорадо и писао сам председнику Бајдену. Тада сам му написао: “Пре неколико година, тражио се од мене одем у Ирак, а сад ја тражим од тебе да дођеш у Денвер”. На крају је дошао. Имамо веома добар однос годинама и веома сам почастан да ме је изабрао за ово место.

О медијској сцени у Србији

Народни посланик Владимир Ђукановић рекао је да ће, у случају сукоба на Косову, највећи проблем Србије бити медији у власништву Јунајтед Медија. Шта мислите о таквој изјави?

Не знам, нисам чуо ту изјаву. Можда би требало њега питати шта је мислио под тим.

А како коментаришете то што представници власти неретко обележавају наше колеге као непријатеље државе?

Свакој демократији је потребна слободна штампа. То је део основног концепта демократије. Нисам неко ко подржава обележавање медија као непријатеља државе, напротив. Мислим да медији имају виталну улогу у свакој демократији.

(Нова.рс)